

ВРЪЩАНЕ КЪМ МЛАДОСТТА МИ

Петър Караангов

Обръщането назад към годините, когато постъпих в Държавния библиотечен полувисш институт, е връщане към годините на младостта ми. След завършване на средното образование, търсих пътищата, по които да тръгна. Искаше ми се да продължа да уча, което не беше възможно, понеже по-големият ми брат беше вече студент в Софийския университет, а семейството ми не можеше да издържа двама студенти. Завърших гимназия в родния си град Сандански с отличие. С болка гледах как моите съученици заминаваха на конкурсните изпити в учебните висши заведения, в които бяха избрали да учат. Есента и зимата на 1949 година работих в тютюневите складове по приемането на тютюневата реколта, после през лятото тичах по нивите в тютюна, фъстъците, лозята. През есента на 1950 година брат ми съобщи от София, че се открива ново учебно заведение при тогавашния Комитет за наука, изкуство и култура – библиотечен полувисш институт с двегодишно обучение. Брат ми знаеше за моята любов към литературата и бе преценил, че едно полувисше образование, свързано с книгите и библиотеките, ще бъде привлекателно за мен. И наистина бе така. Родителите ми, които знаеха за мечтата ми да продължа да уча, се съгласиха, при всички трудности, които лягаха на техните рамене. Заминах за София. Бях втори в списъка на приетите.

Библиотечният институт бе непозната дотогава учебна структура, нова в поредицата от образователни институти и подсказваше за акцентираното внимание на младата тогава власт към библиотеките и библиотечното обслужване, към знанието и книгата. Нашият випуск щеше да бъде първият за института и ние, повече от 80 студенти младежи от цялата страна, няхме никаква представа от учебната програма, нито от преподавателския екип. Нас ни привличаше названието на новото полувисше училище, което ни обещавахе общуване и близост до примамния свят на книгите, до голямото знание за света, човека, природата и вселената. Това, ако съдя по себе си, озаряваше душите ни, а и ни даваше основание да се чувстваме студенти заедно с университетските питомци. А така и ни наричаха – „студенти”. Освен това ние имахме самочувствието, че навлизаме в една привлекателна научна дисциплина, която никога преди нас органи-

зирано не бе изучавал. Поне на нас така ни се струваше. Т.е. имахме самочувствието на пионери. Оказа се, за наша радост, че повечето от преподавателите са от Софийския университет. През двата семестъра на първата учебна година слушахме повече общи хуманитарни, а по-малко специални библиотечни лекции: българска история, обща история, българска литература, руска литература, класическа литература, западноевропейска литература, селскостопанска литература, детско-юношеска литература, със следните преподаватели по реда на изброяването: проф. Христо Христов, проф. Туше Влахов, доц. Нед. Драганов, писателят Марко Марчевски, проф. Александър Ничев, проф. Александър Пешев, проф. Георги Минчев, писателят Петър Димитров – Рудар. С огромен интерес слушахме лекциите по библиотекознание на проф. Тодор Боров, най-авторитетното тогава име в библиотечните и библиографски дисциплини, директор на библиографския институт. Проф. Боров бе обаятелен, ние обожавахме неговия маниер на преподаване – жив, диалогичен, наситен със знания за историята и съдбата на книгата, това велико откритие на писмената култура. През втория семестър специалните дисциплини се увеличиха. Лекции „История на книгата” ни четеше директорът на института ни Т. Попилиев, а през втората учебна година изучавахме архивистика, библиотечно дело, организация на библиотечните фондове, Азбучен каталог, систематичен каталог, предметен каталог, работа с читателя, обществено-политическа библиография, библиография. Към тях се прибавя и общо езикознание с преподавател проф. Мирослав Янакиев и славянски литератури – проф. Емил Георгиев... Преподаватели по специалните дисциплини ни бяха Т. Попилиев, Христо Тренков, Т. Боров, Дора Ганчева, Елена Кирова, Борис Десев, Елена Савова...

Учебните ни занятия се провеждаха в чудесна елегантна дървена постройка, в югоизточния край на градината на Народната библиотека. Не знаехме за какво е служила тя, но имахме удобни и приятни учебни зали. В двора растяха красиви мощни дървета, по които кацаха птици или се стрелкаха катерички, които идваха от Докторската градина. Прекрасната сграда на Народната библиотека бе завършена библиотеката официално още не бе

открита, но книжовните фондове бяха пренесени в новите хранилища, някои от читалните работеха и библиотечните работници извършваха определени библиотечни услуги. Мнозина от нас тайно мечтаеха след време да влязат като библиотечни служители в тази прекрасна сграда...

Както казах вече, нашият първи випуск се състоеше от младежи, дошли от цялата страна. Часовете, прекарани заедно, ни сприятеляваха, това ни помогна да се изтрие разликата между софиянци и провинциалисти. При това сред провинциалистите се оказаха много интересни надарени младежи. Най-бързо се открии ярката фигура на Иван Чипев (от известния издателски род Чипеви) с чудесните си рецитации на Маяковски и Вапцаров. По-късно след години Чипев завърши ВИТИЗ, стана преподавател в театралния институт, а бе известно време и негов ректор. До него бих поставил умния и талантлив Христо Радушев от Разград, който пишеше чудесни стихотворения, рецитирани често и от Иван... Не рискувам да изброявам имена. Ще кажа само, че по-голямата част от този випуск по-късно завършихме Софийския университет главно в хуманитарните специалности – филологии, история, философия, педагогика... Някои, разбира се, останаха на работа в библиотеките в София и в други градове, търсени като хора със специално библиотечно образование.

При всички несподи на трудното следвоенно време, тези две учебни години в Библиотечния институт оставиха в паметта ми неизличима светла следа и всъщност определиха до голяма степен понататъшния ми житейски път към книжовността и творчеството. За мене София бе непознат град. За първи път напусках семейството си, родителите, родния град, другарите си, съучениците. Влизах с трепет, любопитство и малко страх в един нов свят, в столицата на държавата, в столицата и на българската култура. Тук излизаха всички големи вестници, тук бяха големите издателства, списанията, Народния театър, Народната опера, Народното събрание, Народната библиотека, Академията на науките. Имах чувството, че пред мен се разкрива нов примаамлив хоризонт, за който бях мечтал в юношеските си години. И че тая моя мечта се сбъдва. Животът ми се обогатяваше, разширяваше границите и възможностите си със все по-голямото приобщаване и привързаност към книжовността, към пътищата на човешкото знание, на творчеството и особено към обаятелния свят на голямата художествена литература.

Програмата, по която вървеше обучението ни, бе изградена така, че да отговаря на тогавашните научни и образователни критерии. Ние разбирахме, че нашето обучение се реализира на сериозни научни основи. При всички трудности, които изпитвахме, в курса ни се чувстваше настроението,

което носеше със себе си младостта. Принос към това настроение имаше и атмосферата, която създаваха преподавателите ни, при цялото многообразие на характери и темперамент – внимателни, търпеливи, толерантни, хора с научни изяви и висока обща култура и нравственост, повечето от тях с предвоенно гимназиално образование. Благородството и възвисеността на професиите им ги правеха отдалечени от грубата политизация и разделение, характерна за настъпващата епоха, траеща в някаква степен и до днес.

Като всеки младежки колектив, и нашият първи студентски випуск в новия институт бе сбор от различни индивидуалности – с различна степен на образованост и възпитание, с различно поведение, предпочитания, облекло.

През юни 1952 г. се дипломирахме. И разпиляхме. Аз имах щастието да постъпя на работа в Централната библиотека на БАН, където директор бе проф. Елена Савова, забележителна личност, преподавател по обществено-политическа библиография в института, авторка на био-библиографски трудове, известна в библиотечно-библиографските и академичните среди като изключителен организатор, неизтощим инициатор и изследовател. Тя се ползваше с голям авторитет в самата Академия, имаше големи международни контакти, а доколкото зная и до днес, въпреки възрастта си, продължава международните си кореспонденции, особено с Франция, където тя работи няколко години като представител на България в Юнеско... През есента на 1953 г. напуснах Централната библиотека на БАН и с благословията и съгласието на г-жа Савова записах българска филология в Софийския университет. Нейното благородство, щедрост и покровителство в най-хубавия смисъл на тези думи изиграха голяма роля в живота ми. Бях започнал вече да публикувам и тя поощряваше моите литературни прояви. Затова тук днес прекланям глава пред нея в знак на признателност и трайно дълбоко уважение, като ѝ желая още дълъг живот и добро здраве.

Полувисшият библиотечен институт просъществува няколко десетилетия, даде на библиотечната система много добри кадри, като учебно заведение получи популярност и авторитет. Затова и с времето, при огромното развитие на информационните технологии, при автоматизирането на библиотечните и библиографски справочни системи и информационни масиви, при усвояването на бързо развиващите се технологии в библиотечното обслужване, бе нормално и необходимо институтът да прерасне в специализирано висше училище. Изминатият 60-годишен път от нашия институт кара особено нас, които помним неговите първи стъпки, да се гордеем с днешното му присъствие в нашата национална научна образователна система.